Розійшлися вістки, що прийшла з Азії нечувана сила на половецькї степи — татари.

Половецькі князі, що вже тоді були християни, виступили проти татар під проводом свого найстаршого князя, Юрія Кончаковича. Але й він не міг устоятися проти татарської сили. Мусів утікати. Татари гонили за половцями аж до Дніпра і багато їх вигубили. Відсіля татари завернули до свого табору.

А половецькі князі прибули до українських князів просити помочі проти татар.

— Як нам не поможете, то тепер ми побиті, а завтра ви будете!

Українські князі зїхалися до Києва на нараду. По довгій нараді вирішили:

— Краще нам стрінутися з цими татарами на чужій землі, ніж на своїй.

Тоді перед вели серед українських князів три Мстислави: князь Києва — Мстислав Романович, князь Козельська — Мстислав Всеволодич і Мстислав Мстиславич із Галича.

У місяці квітні 1223 р. рушив похід українських князів під проводом цих трьох Мстиславів у половецькі степи проти невиданих досі татар.

Прибули до Варязького острова на Дніпрі. Тут прибули до них половці. Усі перейшли Дніпро.

Галицькі й волинські полки під проводом своїх князів, куряни, трубчани й путивельці під проводом своїх їхали на конях. Галицькі

вигонці виплили на тисячі суднах Дністром на море, а з моря горі Дніпром .доїхали до Дніпрових порогів і спинилися біля річки Хортиці. Провадили вигонців Юрій Домамирич і Держикрай Володиславич.

Тоді саме прийшли вісті, що вже появилися татари. Принесли їх розвідачі, що їх вислав був Юрій Домамирич. Князь Данило, почувши цю вістку, забажав побачити татар. З кількома молодими Князями вирушив на розвідку.

Та вже не побачили їх. Татари, як швидко з'явилися, так швидко і відійшли. Молодші князі, нетерпеливі, стали домагатися тепер від старших князів Мстиславів:

— Не гаймося, ходімо проти татар! А ще хтось додав:

— Три Мстислави ведуть нас, перемога мусить бути наша!

Князь Мстиелав Мстиславич відповів на це:

— Усе в Божій волі. Та справді, годі ждати бездільно. Ідемо!

І видав накази.

Мстислав Мстиславич і Мстислав Всеволодич перейшли із своїми полками ріку Дніпро а за ними перейшли й усі князі, і подались у половецький степ.

Тут заступили їм дорогу татарські відділи. Княжі дружинники кинулися на татар і засипали їх стрілами. Татари не встоялися. Пустилися тікати. Українські полки гналися за ними і не давали їм спокою. Набрали багато добичі, багато стад.

— Початок добрий — сказав князь Мстислав Мстиславич до князя Данила. — Ідемо далі наперед!

Це діялося в вівторок 23 травня 1223 р.

Відсіль ішли вісім днів до ріки Калки і ніде не стрічали татар. Аж перед Калкою стрінула їх татарська сторожа. Проти них виступив воєвода Іван Дмитрович, що вів передню сторожу. Битва тривала не довго, і татари відступили. Іван Дмитрович дістав важку рану в груди і погиб. Погибли біля нього ще два інші дружинники.

Це були перші втрати.

Татари відступили за ріку. Князь Мстислав Мстиславич сказав князеві Данилові:

— Ти із своїми полками перейди ріку, а я рушу зараз за тобою.

А коли побачив татарські полки, забув у воєнному розпалі повідомити князів Мстислава Всеволодича та Мстислава Романовича, щоб також переходили ріку і рушили на татар.

Данило із своїми полками перший кинувся на татарське військо.

Сміливо вдарили Данилові полки слідом за своїм князем, а князь Данило попереду. Біля нього билися Семен Олюйович і Василько Гаврилович. Татари теж давали сильний відпір. Упав важко ранений Василько Гаврилович. Дістав рану в груди теж і князь Данило, та в воєнному запалі не чув її й бився далі. Він мав тоді вісімнадцять літ і був сильний і витривалий на труди й біль. Багато татар упало вже від гострого меча князя Данила.

Вже з годину тягнувся бій, як нараз у половецьких рядах почалася метушня. Половці не видержали напору свіжих татарських сил, що

напливали щораз більше, та стали тікати. За ними заметушилися й українські війська і теж стали відступати.

Князь Данило зразу не завважив цього і бився далі. А біля нього князь Мстислав Німий і курський князь Олег Святославич. Татарй стали подаватися. І всі три князі з невеличким відділом дружинників увігналися в середину татар. Нараз князь Олег Святославич побачив, що татарам прибули нові сили.

— Мусимо податися назад, бо ми оточені! — сказав він.

І завернули коні й стали пробиватися до своїх. Аж тепер завважив князь Данило метушню в українських рядах і втечу половців.

А татарські стрільці сипали хмарами стріл. Українські війська стали тікати. Татари. гналися за ними.

Тільки військо київського князя Мстислава Романовича не тікало. Князь Мстислав Романович зайняв був місце під табір на пригорбі. Тому що земля була камяниста, не можна було копати валів, він велів зробити укріплення з возів. І так із-за возів боронився. Татари не могли здобути цього рухомого укріплення. Тоді взялися на хитрощі. Вислали до нього переговірника, щоб піддався, а вони пустять усіх живими.

— Всі вже українські війська розбиті. А ти й так тут довго не встоїшся, бо у великого Чінгісхана сила силенна війська! — сказав татарський переговірник.

І князь Мстислав Романович повірив їм та піддався.

Одначе татари не додержали умови. Вбили князя і його полководців і багато війська. Десять тисяч киян наложило тоді головою.

Страшно замучили татари князів, що попалися їм у полон. Поклали на них дошки. На дошках посідали: і так пирували. Так погибли полонені князі мученицькою смертю. Всіх інших українських бранців татари порубали мечами.

А був цей нещасливий бій у середу 31 травня 1223 року.

Сумний вертався князь Данило з недобитками у Володимир. Рана на грудях пекла його, та він на неї не вважав. Його лютіше пекла душевна рана, болів душею над перемогою невірних татар над українськими силами.

Як звичайно по невдачах, люди стараються скинути вину на котось із провідників, так і тепер нарікали на князя Мстислава Мстиславича, що, гнаний жадобою слави, не дав знати Мстиславові Романовичеві, щоб ударити разом.

— Коли б були разом ударили на татар, певно перемога була б наша! — говорили дружинники.

Та князь Данило сказав на це:

— Воно правда, що коли б разом були вдарили, була б наша перемога. Та годі звалювати вину на галицького князя. Він у запалі забув, що князь Мстислав Романович не знає про рішення розпочинати бій.

Татари дійшли аж до Витичева. Витичани не знали їх підступности та й вийшли їм назустріч із хрестами. Думали, що як піддадуться добровільно, то татари не нищитимуть города. Але татари побили їх усіх, а город спалили.

Тепер стояла перед ними отвором уся українська земля. Та татари не йшли далі від Витичева, завернули назад в Азію.